

Projekt

z dnia 17 stycznia 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR .../LXXVI/2024
RADY GMINY KOSZĘCIN**

z dnia 25 stycznia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151), art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.), po konsultacji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rada Gminy Koszęcin uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Koszęcin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Michał Aniol

Załącznik do uchwały Nr .../LXXVI/2024

Rady Gminy Koszęcin

z dnia 25 stycznia 2024 r.

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na lata 2024 – 2025**

Spis treści

Wstęp	3
--------------	---

Rozdział I

Podstawy prawne i założenia programowe	4
---	---

Rozdział II

Diagnoza problemów społecznych w gminie w kontekście uzależnień	5
2.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	5
2.2. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	6
2.3. Lokalny rynek alkoholowy	8
2.4. Działalność informacyjna, edukacyjna i profilaktyczna w społeczności lokalnej, w tym wśród dzieci i młodzieży	9
2.5. Instytucjonalne zasoby gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz dane z instytucji i podmiotów realizujących pomoc służącą bezpośrednio i pośrednio rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej	10
2.6. Wnioski z diagnozy	13

Rozdział III

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Koszęcin na lata 2024 – 2025	15
3.1. Adresaci Programu	16
3.2. Cele i zadania, wskaźniki oraz zakładane rezultaty	16
3.3. Zasady wynagradzania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	21
3.4. Sposób realizacji i finansowanie	22
3.5. Monitoring i ewaluacja	23

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024 – 2025, zwany dalej „Programem”, stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016 – 2025.

Przedstawia on zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności tworzenie warunków do prowadzenia działalności wychowawczej, profilaktycznej i informacyjnej, ograniczenie dostępności alkoholu, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy domowej.

Program opracowano zgodnie z założeniami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 dotyczącymi profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Wykorzystano także wytyczne Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom zawarte w opracowaniu „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2023 roku.”, jak również uwzględniono działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach, diagnozę w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących oraz diagnozę społeczną przeprowadzoną na terenie Gminy Koszęcin w 2022 roku.

Rozdział 1.

Podstawy prawne i założenia programowe

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024 – 2025 opiera się na następujących aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 poz. 2151),
- 2) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 poz. 1939 ze zm.),
- 2) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 poz. 1249 ze zm.),
- 3) ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 poz. 1608 ze zm.),
- 4) Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 poz. 642),
- 5) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 poz. 901 ze zm.),
- 6) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 poz. 1426 ze zm.),
- 7) strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016-2025.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy”.

Ustawodawca wskazał obszary działań takie jak:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centów integracji społecznej.

Rozdział 2.

Diagnoza problemów społecznych w gminie w kontekście uzależnień

Diagnoza problemów uzależnień i zasobów ich rozwiązywania została przygotowana na podstawie raportu z przeprowadzonej w roku 2022 diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Koszęcin oraz przy wykorzystaniu informacji i danych statystycznych otrzymanych przez jednostki i instytucje samorządowe, działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej.

Celem diagnozy było uzyskanie możliwie pełnego rozeznania w zakresie rozmiarów poszczególnych problemów.

2.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

Przeprowadzone badania ankietowe wśród 200 dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin dotyczyły przede wszystkim ich ogólnej wiedzy i opinii na temat zjawiska uzależnień i przemocy, doświadczeń osobistych oraz spostrzeżeń wypływających z obserwacji najbliższego otoczenia.

Problemy związane z używaniem alkoholu występują zarówno w obszarze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko osoby uzależnione, ale także ich rodziny i osoby w środowisku lokalnym. Oprócz tego, że alkoholizm jest przyczyną przemocy domowej, powoduje wiele szkód społecznych – zakłócanie porządku publicznego, przemoc, ubóstwo, bezrobocie. W celu zapobiegania niekorzystnym konsekwencjom z tym związanym, koniecznym było sprawdzenie skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin.

Z przeprowadzonych badań wynika, że tylko 22,50% badanych mieszkańców gminy to abstynenci. Pozostali ankietowani spożywają alkohol kilka razy w tygodniu (16%), kilka razy w miesiącu (26,00%), kilka razy w roku (29,00%). Większość ankietowanych deklaruje, iż jednorazowo wypija 1-2 porcje alkoholu (52,26%), 29,68% ankietowanych wypija jednorazowo 3-4 porcje.

Większość respondentów nigdy nie kierowało pojazdem pod wpływem alkoholu (93,55%), jednakże 5,16% przyznało, iż taka sytuacja zdarzyła się jednorazowo, a 1,29% ankietowanym zdarza się to sporadycznie. Natomiast 41,50% było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu.

Wiedza na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu w ciąży jest wśród mieszkańców gminy na wysokim poziomie. Respondenci są świadomi, że kobiety w ciąży nie powinny pić alkoholu (98,00%). Niestety 21,00% ankietowanych widziało kobiety w ciąży pijące napoje alkoholowe.

W celu sprawdzenia skali problemu narkotykowego respondentom zadano pytanie o to jak często zażywają tego typu substancje. 87,50% ich nie zażywa, natomiast 12,50% zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 6,50% jednokrotnie, 3,00% kilka razy w roku, 2,00% kilka razy w miesiącu, 0,50% raz w miesiącu, a kolejne 0,50% codziennie lub prawie codziennie. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż największa część respondentów sięgała po marihuanę (92,00%), ale również po amfetaminę (32,00%) oraz dopalacze (24,0%). 14,50% ankietowanych uważa, iż pozyskanie narkotyków na terenie Gminy jest łatwo dostępne, 78,00% nie ma wiedzy na ten temat, w opinii 4,50% są one trudno dostępne, a według 3,00% są całkowicie niedostępne.

Dorośli mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą klasyfikacji zachowań przemocowych. 44,00% respondentów stwierdziło, że nie zna osób ze swojego otoczenia które zostały doświadczone przemocą domową, natomiast 27,00% stwierdziło odwrotnie. Natomiast 38,00% ankietowanych udzieliło twierdzącej odpowiedzi, że osobiście zdarzyło im się doświadczyć przemocy. Ci którzy doświadczyli przemocy przyznali że była to głównie przemoc psychiczna (9,47%) i fizyczna (67,47%), 23,37% doświadczyło przemocy ekonomicznej, a kolejne 21,05% doświadczyło zaniedbania. Przemoc wobec innych stosowało 23,50%, a zdecydowana większość osób nie stosowała nigdy przemocy wobec drugiej osoby (76,50%). Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe głównie stosowali przemoc psychiczną (68,09%), przemoc fizyczną (59,57%) ora przemoc ekonomiczną (17,02%) i seksualną (4,26%).

Jednym z bardzo niebezpiecznych uzależnień behawioralnych jest uzależnienie od hazardu, które często występuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu to zwykle korzystanie z gier komputerowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. W gminie Koszęcin, na podstawie zebranego materiału, wynika, że jest on obecny, ale nie i obserwuje się wysokiego odsetka osób uzależnionych od hazardu. Jedynie 13,00% ankietowanych grało na automatach lub w salonach gier.

Innym niebezpiecznym uzależnieniem behawioralnym jest uzależnienie od korzystania z komputerów i Internetu. Większość beneficjentów spędza czas na korzystaniu z komputera i Internetu codziennie (81,50%). Co istotne, 55,00% osób uważa, że są oni osobami uzależnionymi od telefonu komórkowego. Według ankietowanych najczęstszą przyczyną uzależnień od czynności takich jak Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe czy hazard jest nuda i brak alternatyw do spędzania czasu wolnego (81,00%), ucieczka od problemów osobistych (72,00%), samotność (64,00%).

Większość dorosłych badanych przegląda Internet oraz używa komputera w ciągu dnia od 1 do 3 godzin (40,50%), 7,50% robi to dłużej niż 6-10 godzin dziennie. Aż 55,00% przyznało, że można ich uznać za osoby uzależnione od telefonu komórkowego.

Większość ankietowanych nie było pewnych czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych, ale wiedzą gdzie ich szukać (68,00%). Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą takie formy działań jak: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (75,50%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (63,50%), wykłady/pogadanki (41,50%).

2.2. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Koszęcin wzięło udział 114 uczniów z pięciu szkół podstawowych, którzy zostali przebadani za pomocą metody ankietowej. Celem badania było oszacowanie skali problemu alkoholowego, narkotykowego, uzależnień behawioralnych i przemocy rówieśniczej wśród najmłodszych mieszkańców gminy, jak również ich wiedzy związanej z tematyką uzależnień.

Niepokojący jest fakt, iż uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mieli w bardzo wczesnym wieku. 40,00% chłopców i 36,36% dziewczynek w wieku 10 lat i poniżej, 40,00% chłopców i 27,27% dziewczynek w wieku 11-12 lat, 20,00% chłopców i 27,27% dziewczynek w wieku 13-14 lat, 9,09,% dziewczynek w wieku 15-16 lat. Najczęstszym rodzajem napoju wysokogatunkowego, który zdarzało się próbować ankietowanym było piwo (75,00%), wino, wódka oraz szampan (po 43,75%). Po raz pierwszy uczniowie sięgali po alkohol w czasie uroczystości rodzinnej (56,25%), ze znajomymi na podwórku (18,75%) a także pod nieobecność rodziców (12,50%). Ankietowani wskazali, iż alkoholem zostali poczęstowani (43,75%), 12,50% podkraść alkohol rodzicom a 6,25% poprosiło kogoś o zakup alkoholu. Zdaniem większości młodzieży (75,00%), rodzice mają wiedzę o tym, że ich dzieci spożywają alkohol, jednakże często nie podejmują żadnych działań. Według młodzieży alkohol jest dla nich łatwo dostępny – tak odpowiedziało 20,18 % osób, dla 22,81% ankietowanych pozyskanie alkoholu jest trudne, natomiast 57,02% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na pytanie.

Wśród młodzieży skala zjawiska narkomanii nie jest powszechna. Jedynie 1,75% ankietowanych uczniów próbowało kiedykolwiek narkotyków lub dopalaczy. W podziale na płeć zauważyć można było, iż po substancje psychoaktywne sięgają dziewczynki (3,03%). Wskazały one iż zdarzyło im się próbować amfetaminę (100,00%). Po raz pierwszy sięgały po substancje psychoaktywne w czasie imprezy towarzyskiej oraz ze znajomymi na podwórku. Jak wynika z odpowiedzi, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Najczęściej narkotyki lub dopalacze ankietowane otrzymują od koleżanki lub kolegi. Najpopularniejszym powodem sięgania po narkotyki lub dopalacze jest ciekawość, presja grupy i chęć lepszej zabawy. Uczniowie w większości nie wiedzą czy zdobycie narkotyków w ich gminie jest możliwe (55,26%), że jest to trudne uważa 38,60% a że jest to łatwe 6,14%.

Uczniowie potrafią prawidłowo wskazać zachowania przemocowe oraz rozróżniają poszczególne ich typy. Najczęściej występujące zachowania przemocowe to bicie (71,93%), grożenie i straszenie (68,42%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (45,61%), spoliczkowanie (42,98%). Ankietowani uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (68,42%), narkotyków (64,91%), zazdrości/zaborczości (51,75%), chorób psychicznych (52,63%) a także wpływu środowiska (34,21%), problemów międzyludzkich i różnic poglądowych (po 33,33%). 45,83% chłopców i 24,24% dziewczynek przyznaje, że doświadczyło zachowań przemocowych, twierdząc, iż stosowali ją głównie koledzy ze szkoły. Do stosowania przemocy wobec innych przyznało się 18,42% ankietowanych. W sytuacji doświadczenia przemocy, uczniowie najchętniej zwróciliby się o pomoc do pedagoga szkolnego (33,33%), do rodziców (29,82%), do zaufanego nauczyciela (25,44%), za pomocą Telefonu Zaufania (22,81%), na Policję (21,93%) oraz do koleżanek i kolegów (21,05%).

Badania wśród uczniów pokazują, że nie wiedzą oni, czym są uzależnienia behawioralne (79,82%). 9,65% ankietowanych korzysta z komputera i Internetu poza nauką powyżej 6 godzin dziennie. Zdecydowana większość twierdzi, że na ich komputerze nie ma zainstalowanej tzw. „blokady rodzicielskiej”. Uczniowie wskazywali, że z komputera i Internetu korzystają żeby kontaktować się ze znajomymi (63,81%), oglądać filmy

(49,52%), poznawać nowe osoby (13,33%), robić zakupy (5,71%) oraz prowadzić bloga lub własną stronę (1,90%). Dyskryminację z powodu braku dostępu do Internetu lub komputera odczuwało 17,14% a blokadę rodzicielską posiada 7,62% ankietowanych. 24,76% uczniów przyznało, iż zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu. Swoje dane osobie poznanej w Internecie podałyby 8,77% uczniów.

Niektóre z cech jednostki oraz środowiska sprzyjają powstawaniu zachowań ryzykownych, inne natomiast je ograniczają. Czynniki ryzyka to cechy, sytuacje lub warunki sprzyjające powstawaniu zachowań ryzykownych, natomiast do czynników chroniących zaliczamy cechy, sytuacje lub warunki zwiększające odporność jednostki na działanie czynników ryzyka.

Czynniki ryzyka:

- brak wsparcia ze strony rodziców,
- konflikty w rodzinie,
- wrogi klimat w rodzinie,
- przemoc domowa,
- negatywny obraz własnej osoby,
- negatywne wpływy środowiskowe (kontakt ze środowiskiem wzmożonego ryzyka),
- trudności dziecka w nauce,
- negatywny wpływ grupy rówieśniczej, podatność na wpływ innych,
- spadek motywacji uczniów do działania,
- cyberprzemoc,
- silna potrzeba mocnych wrażeń,
- impulsywność i skłonność do podejmowania ryzyka,
- zbyt duża ilość czasu spędzana przez uczniów z urządzeniami ekranowymi oraz mediach społecznościowych.

Czynniki chroniące:

- silne więzi emocjonalne uczniów z rodzicami,
- zainteresowanie ze strony rodziców funkcjonowaniem dziecka w środowisku szkolnym,
- aktywna współpraca Rady Rodziców ze szkołą,
- jakość szkolnictwa (pozytywny klimat szkoły, wysoka jakość nauczania),
- więź ze społecznością lokalną,
- rozwijanie zainteresowań poprzez udział w różnorodnych formach zajęć pozalekcyjnych,
- większość uczniów spędza czas wolny z bliskimi, przyjaciółmi, aktywnie uprawiając sport.

2.3. Lokalny rynek alkoholowy

Rada Gminy na poziomie lokalnym podejmuje uchwały w zakresie ograniczania dostępności alkoholu poprzez limitowanie punktów sprzedaży, określenie zasad usytuowania tych punktów oraz możliwość wprowadzenia ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Zgodnie z uchwałą Nr 519/LI/2018 Rady Gminy Koszęcin z dnia 2 czerwca 2018 roku, po zasięgnięciu opinii jednostek pomocniczych, uchwalono maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo – 50, zawierających od 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 30, zawierających ponad 18% zawartości alkoholu – 50, natomiast do spożycia w miejscu sprzedaży zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo – 30, zawierających od 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 20, zawierających ponad 18% zawartości alkoholu – 20.

Stan na dzień 31 grudnia:	2020 roku	2021 roku	2022 roku
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	26	27	26
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	20	22	19
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	22	22	21
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	6	6	5

Źródło: dane z Urzędu Gminy Koszęcin

Pracownicy punktów sprzedaży spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami są niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególnie obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez dorosłych, jak i nieletnich mieszkańców gminy.

Badanie, które miało na celu sprawdzenie opinii względem skali spożywania napojów alkoholowych przez mieszkańców, ich dostępności dla osób nieletnich oraz znajomości przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zostało przeprowadzone wśród 19 sprzedawców.

Dane z badań pokazują, iż skala spożywania alkoholu na przestrzeni kilku lat jest stała – tak stwierdziło 12 sprzedawców, 4 wskazało na jego wzrost a pozostałych 3 zauważyło zmniejszanie się poziomu spożycia alkoholu.

Niestety zdarzają się sytuacje, że osoby niepełnoletnie chcą kupić napoje alkoholowe – według 5 sprzedawców miało to miejsce wiele razy, 7 kolejnych przyznało, że przytrafiło się to raz lub kilka razy a pozostałym 7 nigdy.

Nie wszyscy badani sprzedawcy weryfikują wiek osoby. W przypadku braku pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią 11 sprzedawców sprawdza dowód za każdym razem, gdy ma tę wątpliwość.

Ankietowanym zdarzało się wiele razy, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol – 2 udzieliło odpowiedzi że dokonali takiej sprzedaży wiele razy, 7 stwierdziło że raz lub kilka razy, natomiast 10 nigdy tego nie zrobiło.

Klienci sklepu nigdy nie spożywają alkoholu na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży – tak stwierdziło 9 sprzedawców, w opinii 5 osób ma to miejsce rzadko, 4 często, 1 czasami.

Badanie ankietowe pokazało, że nie we wszystkich sklepach widnieje komunikat o szkodliwości alkoholu. Umieszczenie informacji o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia zadeklarowało 17 osób, o zakazie sprzedaży osobom nietrzeźwym oraz informację o zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw po 7 badanych.

W odpowiedzi na pytanie czy ankietowany zna ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi 7 stwierdziło że zna bardzo dobrze, 8 osób zna poszczególne jej zapisy, 3 osoby nie są pewne czy ją znają, 1 osoba nie zna, ale słyszała o niej.

Prawidłową wiedzę na temat ustawowych zakazów wskazało 9 sprzedawców.

Udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży brało udział 5 sprzedawców, 5 osób nie pamięta czy brało udział a 9 nie brało udziału w takim szkoleniu.

2.4. Działalność informacyjna, edukacyjna i profilaktyczna w społeczności lokalnej, w tym wśród dzieci i młodzieży

Realizacja zadań Gminnego Programu na rok 2023 opierała się na szeroko rozumianych działaniach profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych w zakresie uzależnień i przemocy.

Wśród przeprowadzonych działań warto wymienić:

- 1) realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy, w tym programów rekomendowanych,
- 2) warsztaty profilaktyczne dla uczniów i rodziców,
- 3) działania pedagogów i psychologów w placówkach oświatowych,
- 4) organizację aktywnych form wykorzystania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców,
- 5) organizację przedsięwzięć skierowanych na wspieranie i umacnianie więzi rodzinnych, promocję wartości rodzinnych,
- 6) organizację wypoczynku letniego, obozu strażackiego dla dzieci i młodzieży szkolnej,
- 7) organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych,
- 8) przeprowadzenie lokalnych kampanii oraz udział w ogólnopolskiej kampanii o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym,
- 9) udział w ogólnopolskim konkursie plastyczno-literackim dla dzieci i młodzieży,
- 10) szkolenia dla przedstawicieli grup zawodowych stykających się z problemami uzależnień i przemocy domowej, szkolenie kandydatów do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szkolenie dla przedsiębiorców i sprzedawców napojów alkoholowych.

2.5. Instytucjonalne zasoby gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz dane z instytucji i podmiotów realizujących pomoc służącą bezpośrednio i pośrednio rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej

Na terenie Gminy Koszęcin funkcjonują instytucje i organizacje realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w środowisku lokalnym. Należą do nich:

- 1) Gminny Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Posterunek Policji,
- 4) Placówki oświatowe,
- 5) Zakłady opieki zdrowotnej,
- 6) Inne podmioty realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień posiadające w swoich statutach zapisy umożliwiające realizację tych zadań na terenie Gminy Koszęcin.

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szczególności inicjuje działania w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, opiniuje wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych, kontroluje przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Stan na dzień 31 grudnia:	2020 roku	2021 roku	2022 roku
Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	6	6	4
Liczba osób uzależnionych od alkoholu z którymi prowadzono rozmowy/ liczba członków ich rodzin z którymi prowadzono rozmowy	0/0	5/2	6/2

Liczba osób wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0
Liczba osób dotkniętych przemocą domową z którymi kontaktowano się w związku z prowadzeniem, procedury zobowiązania do leczenia odwykowego	0	0	0
Liczba podjętych działań w których dochodzi do przemocy uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”/ zawiadomienie prokuratury lub policji o podejrzeniu przestępstwa znęcania się/ poinformowanie o lokalnej ofercie pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy i skierowanie do placówek działających na terenie gminy	0 0/0/0	0 0/0/0	0 0/0/0
Ilość kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych	0	0	0

Źródło: dane z GKRPA

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną realizującą zadania gminy z zakresu pomocy społecznej. Przedmiotem jego działania jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Stan na dzień 31 grudnia:	2020 roku	2021 roku	2022 roku
Ogółem liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	138	137	111
Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu	14/25	10/15	8/12
Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych	0/0	0/0	0/0

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie działa Punkt Pomocy Rodzinie, gdzie można uzyskać wsparcie psychologa oraz terapeuty ds. uzależnień od alkoholu.

Problemom alkoholowym często towarzyszy przemoc domowa, dlatego kontynuowana jest działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, którego działania zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich najbliższemu otoczeniu poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu i wypracowania procedur oraz standardów.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno – pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. W skład takiej grupy wchodzi: pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. Mogą także wchodzić: pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, asystent rodziny, nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego, osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jak również pedagog, psycholog lub terapeuta będący przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art.9a ust. 3.

W roku 2022 w ramach współpracy z Zespołem interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie pracownicy socjalni objęli wsparciem 15 rodzin z terenu Gminy Koszęcin. Wzięli udział w 4 posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz w 37 grupach roboczych utworzonych w prowadzonych procedurach Niebieskiej Karty.

POSTERUNEK POLICJI

W Gminie Koszęcin znajduje się posterunek Policji, który został przywrócony w 2016 roku. Pełni on bardzo istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa publicznego, dlatego też rozszerzona współpraca jest niezbędnym elementem przeciwdziałania uzależnieniom oraz innym skutkom spożywania środków psychoaktywnych.

Stan na dzień 31 grudnia:	2020 roku	2021 roku	2022 roku
Liczba dzielnicowych Posterunku Policji w Koszęcinie ogółem/ przygotowanych do realizacji procedury Niebieskiej Karty	3/3	3/3	3/3
Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Koszęcinie	77	80	91
Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Koszęcinie dotyczących przemocy i Niebieskiej Karty	2	5	6
Liczba ujawnionych przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Koszęcinie wykroczeń przeciwko Ustawie o wychowaniu w trzeźwości z podziałem na mandaty/ pouczenia/ wnioski skierowane do Sądu Rejonowego w Lublińcu	88 22/65/0	78 7/71/0	47 6/40/1
Liczba stwierdzonych przestępstw przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii odnotowanych na terenie Gminy Koszęcin	20	15	20
Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi na terenie Gminy Koszęcin	14	9	14

Źródło: dane z Posterunku Policji w Koszęcinie

PLACÓWKI OŚWIATOWE

Szkoły podstawowe realizują własne programy zdrowotne i profilaktyczne zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym oraz potrzebami określonymi na podstawie diagnoz prowadzonych przez każdą placówkę indywidualnie.

Dążąc do podnoszenia skuteczności działań profilaktycznych dotyczących używania środków psychoaktywnych na terenie gminy, należy w większym zakresie upowszechniać programy rekomendowane.

W roku 2022 przeprowadzono 6 programów rekomendowanych (Archipelag Skarbów – dwie edycje, Unplugged, Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej, Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, Przyjaciele Zippiego), w których wzięło udział 321 uczniów, 13 nauczycieli oraz 12 rodziców. Natomiast 5 nauczycieli uzyskało uprawnienia do prowadzenia programu rekomendowanego.

W szkołach jest 13 nauczycieli przeszkolonych do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych.

Nazwa rekomendowanego programu profilaktycznego	Liczba nauczycieli przeszkolonych do prowadzenia rekomendowanych programów
Przyjaciele Zippiego	4
Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej	3
Unplugged	6

Źródło: dane ze szkół

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są bardzo istotnym elementem lokalnych zasobów. Wiele z nich uczestniczy w realizacji Programu włączając się do realizacji działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej i przeciwdziałania przemocy. Ważną rolę pełnią też kościoły i związki wyznaniowe. Możliwości współpracy w tej grupie nie zostały jeszcze w pełni wykorzystane.

Abstynenckie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Radość” w roku 2022 realizowało zadanie publiczne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi – działania promujące zdrowy tryb życia w ramach ogłoszonego otwartego konkursu Wójta Gminy Koszęcin.

W cotygodniowych spotkaniach grupy wsparcia średnio uczestniczyły 23 osoby, z rozmów konsultacyjnych skorzystało średnio 9 osób miesięcznie, 10 mieszkańców gminy wzięło udział w XXXI Ogólnopolskim Zlocie Rodzin Abstynenckich, 8 mieszkańców gminy wzięło udział w ogólnopolskich spotkaniach trzeźwościowych, 15 mieszkańców gminy wyjechało na obóz profilaktyczno – integracyjny.

WOJEWÓDZKI SZPITAL NEUROPSYCHIATRYCZNY W LUBLIŃCU

Stan na dzień 31 grudnia:	2021 roku	2022 roku
Liczba mieszkańców Gminy Koszęcin objętych stacjonarnym leczeniem odwykowym ogólnie/ po raz pierwszy	5/3	6/3
Liczba mieszkańców Gminy Koszęcin przebywających na detoksykacji	7	8
Liczba mieszkańców Gminy Koszęcin, która trafiła do WSN pod wpływem środków psychoaktywnych	0	2

Źródło: dane z Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublińcu

DOSTĘP DO INFORMACJI

W gminie niestety nie istnieje spójna lokalna baza zawierająca zbiór najpotrzebniejszych informacji związanych z zakresu pomocy dotyczącej uzależnień, jakiej mogą udzielić na terenie gminy poszczególne instytucje i organizacje. Mało rozpowszechnione jest podawanie przydatnych adresów. Wydaje się, że posiadanie takiej bazy informacyjnej i rozpowszechnianie jej byłoby ważnym składnikiem strategii przeciwdziałania uzależnieniom i skutkom używania substancji psychoaktywnych.

2.6. Wnioski z diagnozy

Wyniki wpływające z przeprowadzonych badań realizowanych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin, uczniów szkół a także sprzedawców podających i sprzedających napoje pozwoliły wyodrębnić obszary, w których konieczne jest podjęcie działań skupiających się na:

- 1) dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz psychospołecznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- 2) prowadzeniu działalności informacyjno-edukacyjnej w lokalnej społeczności w zakresie uzależnień i przemocy domowej, w tym w szczególności wśród dzieci i młodzieży dotyczącej uzależnień behawioralnych,
- 3) prowadzeniu działalności profilaktycznej wśród dzieci i młodzieży, w tym realizacji programów profilaktycznych, w szczególności programów rekomendowanych,
- 4) ograniczeniu dostępności do alkoholu.

Słabe strony:

- niska świadomość społeczności lokalnej o uzależnieniach oraz o możliwości uzyskania wsparcia,
- brak lokalnej bazy informacyjnej dotyczącej pomocy z zakresu uzależnień,
- mała ilość przeprowadzanych rekomendowanych programów profilaktycznych,
- brak wystarczającej wiedzy właścicieli sprzedaży alkoholowej oraz sprzedawców na temat znajomości przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości

i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Mocne strony:

- świadomość potrzeb związanych z ograniczeniem uzależnień,
- identyfikacja ryzyk związanych z uzależnieniami,
- przeszkoleni nauczyciele do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych,
- wykwalifikowana kadra instytucji znajdujących się na terenie Gminy,
- chęć współpracy instytucji i organizacji w ramach realizacji Programu.

Rozdział 3.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Koszęcin na lata 2024 – 2025

Gmina Koszęcin prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania mieszkańców. W ich realizacji uczestniczą przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe oraz instytucje i placówki działające w obszarze pomocy społecznej, kultury, sportu i rekreacji.

Odpowiednio do stopnia zagrożenia profilaktyka uzależnień prowadzona jest na trzech poziomach: profilaktyka uniwersalna, selektywna oraz wskazująca.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są do wszystkich mieszkańców Gminy Koszęcin (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania zachowań ryzykownych. Celem profilaktyki uniwersalnej jest przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych poprzez dostarczanie odpowiedniej informacji oraz wzmacnianie czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka.

Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą.

Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem i polegają na dostarczaniu informacji i uczeniu najważniejszych umiejętności życiowych, uwzględniając specyfikę problemów jednostki lub grupy. Są skierowane do jednostek, których zachowania zaczynają być wysoce ryzykowne i mamy sygnały, że pojawiają się poważne problemy związane z ich zachowaniem. Działania te wymagają specjalistycznego przygotowania i mają charakter interwencyjny, instytucjonalny przygotowany do prowadzenia specjalistycznej pomocy psychologicznej lub medycznej.

Aby zapobiec rosnącemu zainteresowaniu alkoholem, dopalaczami, substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniom behawioralnym należy między innymi proponować wiele atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego i zainteresowań oraz zadbać o odporność psychiczną młodego człowieka pomagając mu zrozumieć siebie i otaczający go świat.

Ważnym elementem profilaktyki i promowania zdrowego stylu życia są organizowane i dofinansowane półkolonie, kolonie, obozy, ferie. Dają one dzieciom i młodzieży możliwość uczestniczenia w zajęciach o charakterze sportowym i edukacyjnym. Celem organizacji takich przedsięwzięć jest profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom, wsparcie rodzin w procesie wychowawczym, rozwój zainteresowań i właściwych nawyków spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Kolonie, półkolonie oraz obozy skierowane będą przede wszystkim dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, w których występuje problem z uzależnieniami, rodzin zagrożonych uzależnieniem lub rodzin zagrożonych przemocą, ale również dla pozostałych dzieci i młodzieży, gdyż stanowi to pożądaną element integracji i pozwala na uniknięcie stygmatyzacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Ponieważ na terenie Gminy Koszęcin nie ma placówki wsparcia dziennego, należy inicjować powstanie takiego punktu, gdyż stanowi on skuteczny instrument wspierania rodzin, szczególnie tych, które doświadczają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Program zakłada również wykorzystanie w celach upowszechniania profilaktyki dużych imprez rekreacyjno-sportowych propagujących aktywność fizyczną, aktywizujących całe rodziny i integrujących mieszkańców gminy. Podczas takich działań możliwe jest przeprowadzenie wielu kampanii edukacyjno – informacyjnych dotyczących zapobiegania uzależnieniom, przedstawienia szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych piciem alkoholu czy zażywaniem środków psychoaktywnych.

3.1. Adresaci Programu

Grupą docelową Programu są mieszkańcy Gminy Koszęcin z uwzględnieniem w szczególności:

- 1) dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, opiekunów i wychowawców,
- 2) osób i rodzin z problemami uzależnień oraz zagrożonych problemami uzależnień,
- 3) konsumentów i sprzedawców napojów alkoholowych,

- 4) społeczności lokalnej, mającej w życiu prywatnym lub zawodowym styczność z problemem uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych,
- 5) podmiotów działających na terenie gminy, których działalność mieści się w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

3.2. Cele i zadania, wskaźniki oraz zakładane rezultaty

Głównym celem wyznaczonym w Programie na lata 2024- 2025 dla Gminy Koszęcin jest **ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków, a także uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców.**

Osiągnięciu celu głównego służyć będzie realizacja celów szczegółowych poprzez przedstawione zadania.

Cele szczegółowe

- 1) **Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem.**

Zadania:

a) upowszechnianie informacji w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej oraz placówek leczenia odwykowego,

b) prowadzenie działalności interwencyjno- edukacyjno- motywującej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- prowadzenie rozmów motywacyjno-informacyjnych z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin

- kierowanie na badania do biegłych i pokrywanie kosztów sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia,

- sporządzanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego,

c) finansowanie udziału członków GKRPA w szkoleniach w celu doskonalenia i usprawnienia pracy związanej z obszarem terapii i profilaktyki uzależnień

d) prowadzenie i finansowanie punktu informacyjno – konsultacyjnego (m.in. koszty utrzymania i funkcjonowania, zatrudnienie specjalistów),

e) wspieranie grupy samopomocowej,

f) współpraca z placówkami służby zdrowia i ośrodkami leczenia uzależnień w zakresie leczenia, rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych.

Wskaźniki

- liczba rozprowadzonych ulotek oraz broszur informacyjnych,

- liczba posiedzeń GKRPA,

- liczba przeprowadzonych rozmów informacyjno-motywujących,

- liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych,

- liczba wydanych opinii,

- liczba skierowanych wniosków do sądu,

- liczba szkoleń dla członków GKRPA oraz liczba osób uczestniczących w szkoleniach,

- liczba osób korzystających z pomocy w punkcie konsultacyjnym,

- liczba spotkań grupy samopomocowej,
- liczba beneficjentów grupy samopomocowej,
- liczba osób objętych leczeniem odwykowym, przebywających na detoksykacji, liczba osób które trafiło do szpitala pod wpływem środków psychoaktywnych.

2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Zadania:

- a) prowadzenie działalności wśród mieszkańców w zakresie możliwości uzyskania wsparcia dla osób i rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz przemocy domowej (kampanie edukacyjne i akcje informacyjne mające na celu zwiększenie wiedzy na temat problemu przemocy domowej, zakup i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej),
- b) włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy,
- c) finansowe wspomaganie działalności Punktu Pomocy Rodzinie działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie poprzez zatrudnienie psychologa, terapeutę ds. uzależnień,
- d) wspieranie działań wobec rodzin dotkniętych przemocą domową oraz objętych procedurą „Niebieskiej Karty” poprzez ścisłą współpracę Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych z przedstawicielami innych instytucji w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”,
- e) organizowanie i finansowanie szkoleń dla przedstawicieli grup zawodowych stykających się z problemami uzależnień i przemocy domowej,
- f) utworzenie świetlicy w formie placówki wsparcia dziennego i finansowanie całego zakresu działalności placówki (koszty merytoryczne – wynagrodzenie, materiały do zajęć, posiłek, remonty niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania placówki).

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj działań informacyjnych podjętych wśród mieszkańców, ilość zakupionych i rozpowszechnionych materiałów,
- liczba osób korzystających z pomocy psychologa w Punkcie Pomocy Rodzinie,
- liczba osób korzystających z pomocy terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Pomocy Rodzinie,
- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”,
- liczba zakończonych „Niebieskich Kart” z powodu zaprzestania stosowania przemocy,
- liczba utworzonych świetlic w formie placówki wsparcia dziennego,
- liczba dzieci korzystających z działań prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych

Zadania:

- a) organizacja i finansowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych w zakresie profilaktyki uniwersalnej, selektywnej,

wskazującej (w tym wyposażenie w materiały do zajęć prowadzonych przez przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia programów rekomendowanych, ocena programów profilaktycznych i nagradzanie najlepiej realizowanych programów przez szkoły na terenie Gminy), realizacja autorskich programów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,

b) finansowanie szkoleń przygotowujących nauczycieli do realizacji programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji,

c) finansowanie szkoleń/ warsztatów dla nauczycieli/wychowawców w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,

d) dofinansowanie szkolnych i przedszkolnych pikników rodzinnych o treści edukacyjno-profilaktycznej, konkursów (plastycznych, literackich, muzycznych), pogadanek dotyczących profilaktyki uzależnień, finansowanie udziału dzieci i młodzieży w spektaklach profilaktycznych,

e) finansowanie przedstawień profilaktycznych organizowanych przez dzieci i młodzież na terenie gminy dostarczające uczestnikom i odbiorcom wiedzy na temat uzależnień, wzmacniania poczucia własnej wartości, uczenie postaw asertywnych,

f) organizowanie i finansowanie profilaktycznych festynów i innych imprez plenerowych, promujących zdrowy styl życia bez nałogów (m.in. „Mundurowi Dzieciom Gminy Koszęcin”),

g) organizowanie i finansowanie profilaktycznych imprez sportowych – turnieje, wyścigi, olimpiady, biegi (m.in. „Koszęcińska Dycha”, „Koszęcińskie Szutry”, „Gmina Koszęcin biega z całą Polską”),

h) realizacja i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych (zajęcia z wykorzystaniem teorii i strategii profilaktycznych, zakup sprzętu sportowego do realizacji zajęć),

i) finansowanie szkoleń dla osób prowadzących pozalekcyjne zajęcia sportowe,

j) dofinansowanie półkolonii, kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych oraz dofinansowanie półkolonii, kolonii i obozów z programem socjoterapeutycznym w szczególności dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, (w tym finansowanie kosztów przejazdu),

k) organizacja i wspieranie finansowe alternatywnych form spędzania i wykorzystania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji i ferii,

l) propagowanie i wspieranie finansowe wolnych od nałogów obyczajów w ramach tworzenia alternatywnych form spędzania i wykorzystania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez dofinansowanie organizowanych dodatkowych zajęć kulturalno-artystycznych i edukacyjno-rozwojowych a także ruchowych (m.in. zajęcia tematyczne dotyczące zdrowego stylu życia, zajęcia i konkursy, zajęcia ruchowe, taneczne, itp.) umożliwiające rozwijanie własnych pasji i zainteresowań,

ł) zapewnienie posiłku dzieciom uczestniczącym w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez m.in.: pozyskanie sponsorów partycypujących w kosztach posiłku, subsydiowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie w finansowaniu gorącego posiłku, zakup artykułów spożywczych do przygotowania posiłków,

m) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia (kampanie informacyjno-edukacyjne, szkolenia właścicieli sprzedaży alkoholowych oraz sprzedawców),

n) edukacja publiczna (rozpowszechnianie informacji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych o miejscach pomocy i ich ofercie m.in. na tablicach informacyjnych, w lokalnej prasie, zakup i dystrybucja ulotek i broszur dotyczących danego uzależnienia, prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych – w szczególności promujących abstynencję w czasie ciąży oraz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, aktywna współpraca z lokalną prasą poprzez publikację informacji i artykułów pod kątem problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych).

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych z wyszczególnieniem programów rekomendowanych, liczba uczniów, nauczycieli oraz rodziców biorących udział w programach
- liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniu przygotowującym do realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych
- liczba nauczycieli/wychowawców biorących udział w szkoleniu w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych piknikach rodzinnych, pogadankach, konkursach, spektaklach,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych festynach i imprezach plenerowych,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych imprezach sportowych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych,
- liczba przeszkolonych osób prowadzących pozalekcyjne zajęcia sportowe,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w koloniach i obozach z programem socjoterapeutycznym,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w organizowanych feriach i wakacjach,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w dodatkowych zajęciach kulturalno-artystycznych i edukacyjno-rozwojowych a także ruchowych,
- liczba dożywionych dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych
- liczba właścicieli sprzedaży alkoholowych oraz sprzedawców objętych działaniami edukacyjnymi,
- liczba przeprowadzonych lokalnych kampanii.

4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii

- a) ogłoszenie konkursu otwartego na realizację zadań publicznych w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- b) współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi oraz wsparcie inicjatyw i działań związanych z profilaktyką i pracą z grupami ryzyka, przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz przemocy domowej, rehabilitację osób uzależnionych i ich rodzin,
- c) modernizacja oraz wyposażenie w sprzęt oraz materiały biurowe Punktu Pomocy Rodzinie, Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego,

d) finansowanie zakupu literatury fachowej oraz czasopism z zakresu uzależnień.

Wskaźniki

- liczba zrealizowanych zadań publicznych,
- liczba odbiorców zrealizowanych zadań publicznych,
- liczba wspólnie podjętych działań.

5) prowadzenie działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych, minimalizowanie i przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

a) opiniowanie przez Gminną Komisję wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,

b) zakup i montaż monitoringu w miejscach gdzie powstaje zagrożenie w związku ze spożywaniem alkoholu, systematycznym zakłócaniem porządku publicznego oraz zanieczyszczeniem przestrzeni,

c) przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczących w szczególności zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz reklamy alkoholu,

d) podejmowanie interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego, jeżeli zajdzie taka potrzeba.

Wskaźniki:

- liczba opiniowanych wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,

- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,

- liczba podjętych interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych.

Wymienione w Programie zadania będą realizowane w formie zadań ciągłych, krótkoterminowych oraz jednostkowych.

6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej

a) wspieranie i współpraca z centrami integracji społecznej, kierowanie osób z terenu gminy osób uzależnionych (po uprzednim odbyciu terapii odwykowej) do centrum integracji społecznej, finansowanie kosztów uczestnictwa osób kierowanych przez gminę.

Wskaźniki

- ilość osób skierowanych do centrum integracji społecznej.

Zakładane Rezultaty

- 1) wzrost świadomości społecznej w obszarze problemu uzależnienia od alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych,
- 2) wzrost poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą domową,
- 3) ograniczenie dostępności do alkoholu,

4) utworzenie świetlicy w formie placówki dziennego wsparcia.

3.3. Zasady wynagradzania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ustala się następujące wynagrodzenie, które obowiązywać będzie od 01 stycznia 2024 r.:

1) dla Przewodniczącego Komisji: Przewodniczący za czynności wykonywane w danym miesiącu tj. za posiedzenia (niezależnie od ich ilości) i inne działania Komisji, otrzymuje zryczałtowane wynagrodzenie w wysokości 6200,00 zł brutto miesięcznie.

Przewodniczący Komisji z tytułu organizowania prac Komisji, w przypadku nieobecności w danym miesiącu zachowuje prawo do części wynagrodzenia. Wynagrodzenie to ulega pomniejszeniu o 120,00 zł brutto za każdą nieobecność na posiedzeniu.

Wynagrodzenie wypłacone jest z dołu po wykonaniu czynności w danym miesiącu, na podstawie listy obecności;

2) członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za:

- a) każdorazowe posiedzenie w wysokości 120,00 zł brutto,
- b) każdorazowy dyżur w wysokości 120,00 zł brutto,
- c) każdorazowe oddelegowanie do wykonania czynności kontrolnych w wysokości 200,00 zł brutto.

Wynagrodzenie wypłacone jest z dołu po wykonaniu czynności w danym miesiącu. Podstawę wypłaty wynagrodzenia dla członków komisji stanowi lista obecności z odbytego posiedzenia, dyżuru lub kontroli;

3) Przewodniczącemu Komisji oraz członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegów z tytułu wyjazdów na szkolenia, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

3.4. Sposób realizacji i finansowanie

Realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest powołany zarządzeniem Nr OR.0050.266.2021 z dnia 31 grudnia 2021 r. Pełnomocnik Wójta przy współpracy z:

- 1) Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- 2) Urzędem Gminy Koszęcin,
- 3) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Gminnymi placówkami oświatowymi,
- 5) Gminnymi Domami Kultury,
- 6) Gminną Biblioteką Publiczną,
- 7) Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji.

Wynagrodzenie pełnomocnika Wójta Gminy do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest finansowane ze środków przeznaczonych na realizację niniejszego Programu.

Realizacja zadań Programu finansowana będzie ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml.

Obsługę administracyjno – finansową Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, Pełnomocnika ds. realizacji Programu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie, który zapewnia również obsługę finansową placówek oświatowych.

Gminne Domy Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna otrzymywać będą środki na działania zawarte w Programie w postaci dotacji celowej, którą przyznaje Urząd Gminy Koszęcin.

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i związki wyznaniowe ubiegać się mogą o środki finansowe za pośrednictwem otwartych konkursów organizowanych przez Wójta Gminy Koszęcin lub przedstawianych ofert

na realizację zadań zgodnych z Programem (tzw. mały grant), których obsługę prowadzi Urząd Gminy Koszęcin.

O dofinansowanie zadań profilaktycznych zgodnych z Programem należy zwrócić się do Pełnomocnika ds. realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

3.5. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 monitorowany będzie przez Pełnomocnika ds. realizacji Programu.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych zadań z uwzględnieniem osiągania zaplanowanych rezultatów.

Uzasadnienie

Wojewoda Śląski stwierdził nieważność uchwały Nr 760/LXXII/2023 Rady Gminy Koszęcin z dnia 07 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025.

Zgodnie z wytycznymi Wojewody Śląskiego, w treści przedmiotowego Programu Rada określiła sposób realizacji wszystkich zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W niniejszym Programie Rada określiła także metody realizacji zadań polegających na:

- prowadzeniu działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych (art. 4¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii),
- wspieraniu zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej (art. 4¹ ust. 1 pkt 7 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

Ponadto Rada Gminy, zgodnie z treścią rozstrzygnięcia nadzorczego NPII.4131.1.8.2024, zmieniła zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.